

ER DER STUDERENDE TIL DE UDFLYTTEDE STUDIEPLADSER?

Udarbejdet af:

Josefine Kjær, projektassistent
Lukas Hidan, seniorøkonom
Mads Fjord Jørgensen, programleder

Udgivet december 2021

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Indledning	6
Hovedresultater	10
Implikationer	12
Antallet af studiesøgende, der er åbne for uddannelse uden for de fire store byer	15
Litteratur	25
Appendiks	27

01

Indledning

Indledning

I juni 2021 landede man en politisk aftale om rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark. Et bredt flertal i Folketinget (alle partier bortset fra Radikale Venstre og Liberal Alliance) besluttede, at de videregående uddannelsesinstitutioner beliggende i de fire store uddannelsesbyer – København, Aarhus, Aalborg og Odense (inklusive Roskilde på universitetsområdet)¹ – skal udflytte uddannelsespladser eller reducere optaget af studerende.

Den politiske ambition er, at der skal være endnu flere videregående uddannelsesstilbud uden for de fire største byer, som kan tiltrække unge, der ellers ville have valgt en uddannelse i en større by. Derfor har uddannelsesinstitutionerne i de største byer fået til opgave at udflytte uddannelsespladser eller reducere optaget frem mod 2030 med op til 10 pct. med udgangspunkt i optaget af studerende i 2019.

Universiteter, professionshøjskoler, erhvervsakademier, maritime institutioner og kunstneriske institutioner² skal derfor præsentere, hvor de kan nedskalere og/eller udflytte uddannelser ift. at nå i mål med et reduceret optag i de største byer på samlet set 10 pct. frem mod 2030³.

I regeringens oprindelige udspil vurderes det, at der skal etableres 4.500 uddannelsespladser på tværs af uddannelsesstyper uden for de fire store uddannelsesbyer. Den har derudover lagt til grund, at ca. 90 pct. af de studerende, der ikke bliver optaget i de største byer som resultat af aftalen, vil søge uddannelse uden for de største byer. 10 procent vil forventeligt søge mod andre ledige pladser i de store byer på uddannelser, der ikke er omfattet af den geografiske dimensionering, bl.a. velfærds- og erhvervsuddannelser ([Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2021](#)).

Regeringen og aftalepartierne har hverken i forbindelse med udspillet eller indgåelsen af aftalen fremlagt analyser af, hvorvidt det er realistisk, at 90 pct. af de studerende vil følge med uddannelserne ud af de største byer. Spørgsmålet er, om der vil være en reel interesse hos de studerende i at tage en uddannelse uden for de største uddannelsesbyer, eller om der er en reel risiko for, at færre påbegynder og gennemfører en videregående uddannelse.

I begyndelsen af 2022 vil institutionernes individuelle institutionsplaner blive indsendt til Uddannelses- og Forskningsministeriet. Ikke lang tid herefter vil der foreligge sektorplaner, der viser, hvordan Uddannelsesdanmark på det videregående niveau kan komme til at se ud i de kommende år.

---

¹ Disse byer vil vi henvise til på flere måder. Bl.a. 'de fire store uddannelsesbyer', 'storbyerne' og 'de største byer'.

² De maritime og kunstneriske uddannelser indgår i de tre nævnte uddannelsesbetegnelser, hvis de har optagelse igennem KOT, alt efter deres indplacering i Danmarks Statistik.

³ De fire store velfærdsuddannelser (sygeplejerske, lærer, pædagog og socialrådgiver) i København, Aarhus, Aalborg og Odense er undtaget 10 pct.-begrænsningen, da de håndteres særskilt i forbindelse med 60/40-initiativet. Her udflyttes 1.000 uddannelsespladser, mens der dertil oprettes 1.000 yderligere uddannelsespladser uden for disse byer ([Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2021](#)).

Denne analyse ser på, hvordan rekrutteringspotentialer er for de udflyttede uddannelsespladser ud fra de studiesøgendes nuværende søgemønstre med udgangspunkt i 2019⁴. Det er forventeligt, at de studiesøgende vil tilpasse deres søgning efter de ændrede muligheder, når den politiske aftale er implementeret. Derudover kan de kommende mindre årgange også medføre, at antallet af potentielle studerende per studieplads vil ændre sig, selvom søgemønstret er det samme. Med de forbehold in mente kan analysen give os et indblik i, hvor meget søgemønstrene eventuelt skal ændre sig ift. de forskellige uddannelses typer, hvis antagelsen om, at 90 pct. følger med, er realistisk.

Udmeldingerne fra uddannelsesinstitutionerne – og særligt universiteterne – har indtil videre været, at aftalen primært vil blive implementeret igennem en reduktion af uddannelsespladser i de store uddannelsesbyer og altså i mindre grad igennem udflytning ([KU, 2021](#); [DR, 2021](#); [Omnibus, 2021](#)). I den sammenhæng er det værd at bemærke, at der allerede i dag er væsentlig ledig kapacitet på de videregående uddannelser uden for storbyerne, hvor ca. 7.900 pladser ikke blev besat efter sommerens optag via Den Koordinerede Tilmelding ([UFM, 2021c](#)). Selvom udgangspunktet for beregningerne i denne analyse er, om der kan være et rekrutteringspotentialer i forbindelse med de udflyttede studiepladser, vil der, uanset om pladserne bliver udflyttet eller nedlagt, være en væsentlig ledig kapacitet uden for de store byer. Derfor bidrager denne analyse med relevant viden om, hvorvidt vi kan forvente et øget optag uden for de fire store uddannelsesbyer, uagtet hvordan aftalen bliver adresseret af uddannelsesinstitutionerne.

Den samlede analyse beskæftiger sig ikke med, hvor de studerende helst vil studere. I analysen ser vi udelukkende på, om der er tilstrækkeligt med studerende i storbyerne, der i kraft af at have søgt en uddannelse uden for de fire store byer kan være åbne for at påbegynde en videregående uddannelse her.

Tiltrækning af studerende er en væsentlig forudsætning for, at reformen kan lykkes. Desuden er der en række andre udfordringer forbundet med den politiske aftale om rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark, som ikke er analyseret og heller ikke er omfattet af denne analyse, men som potentielt kan få afgørende betydning for, om aftalen kommer til at indfri sit mål eller få utilsigtede konsekvenser. Heriblandt kan nævnes:

- [Damvad Analytics](#) har i en analyse for Danske Professionshøjskoler vist, at 38 procent af de studerende ikke bor i kommunen, hvor uddannelsen ligger. Og blandt de studerende, der flytter til kommunen, hvor uddannelsen ligger, er 43 procent fraflyttet to år efter deres dimission. På regionalt niveau er der en større fastholdelse, men det ændrer ikke ved, at flyttemønstret for de studerende, der ikke længere kan få plads i de store byer, vil være afgørende for effekterne af aftalen.
- En analyse fra DEA viser en stærk sammenhæng mellem, hvilken prioritet man bliver optaget på, og sandsynligheden for frafald. Desuden viser analysen, at studerendes frafaldssandsynlighed påvirkes negativt, jo større en andel af deres medstuderende, der ikke er kommet ind på deres førstprioritet ([DEA, 2021b](#)). Konsekvenserne for nettoproduktionen af dimittender som følge af aftalen er ikke belyst.
- [Deloitte](#) har vist, at for universitetsuddannelser og mindre grad for professionsbacheloruddannelser har små udbud et højere omkostningsniveau end større udbud. Det tyder på, at reformen vil medføre en mindre omkostningseffektiv udbudsmodel, hvilket vil være relevant at undersøge nærmere. Det

---

⁴ 2019 er valgt, da tal fra dette år er de senest tilgængelige i KOT. Tal fra 2020 er også tilgængelige, men da dette år er stærkt påvirket af corona og en deraf øget søgning, vil rekrutteringspotentialer fremstå unaturligt stort i modsætning til det mere "naturlige" niveau fra 2019.

skal ses i lyset af, at Danmark allerede bruger færre midler per studerende på uddannelsesaktiviteter end gennemsnittet af EU- og OECD-landene.

- [Akkrediteringsinstitutionen](#) har vist, at mindre uddannelsesudbud af universitets- og professionsbacheloruddannelser oftere er udfordret med hensyn til vidensgrundlaget. DEA har desuden vist, at for udbud med under 250 studerende er mindre udbud ensbetydende med større frafald. Det betyder, at der kan være kvalitetsudfordringer forbundet med udflytningen. Det kan der med fordel følges op på.

På baggrund af tal fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT) ser analysen på søgemønstre blandt ca. 65.000 optagne på en videregående uddannelse i 2019 og deres ansøgninger i og uden for en af de fire store byer.

02

Hovedresultater

Hovedresultater

Mange, der bliver optaget på professionshøjskoler og erhvervsakademier i storbyerne, har også søgt en uddannelse uden for.

- 24 pct. af de studerende, der i dag bliver optaget på hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne i de fire store uddannelsesbyer, søgte også en uddannelse uden for de største byer. Dette svarer til hhv. ca. 3.700 og ca. 1.500 studerende.
- Disse tal er altså noget højere end det antal, der ifølge aftalen kan blive flyttet fra storbyerne og ud i det øvrige Danmark, nemlig ca. 1.900 og ca. 600 studiepladser på hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne. Med til billedet hører det dog, at der allerede ved optaget i 2021 var knap 8.000 ledige pladser på de videregående uddannelser uden for storbyerne.
- Omkring en ud af syv studerende, der bliver optaget i en af de fire store uddannelsesbyer, men som også har søgt uden for storbyerne, søger rent faktisk *samme* uddannelse både i og uden for storbyerne, når det kommer til professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne. Her er der altså tale om studerende, der alene skal gå på kompromis med geografi og uddannelsessted. Antalsmæssigt svarer det til hhv. ca. 2.500 og ca. 1.000 studerende på de to områder.
- Isoleret set er der altså tilstrækkeligt mange studerende, der udviser en mulig interesse for at læse uden for storbyerne ift. til de op til 10 pct. planlagte udflyttede studiepladser på professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne. Men langt fra nok til også at kunne udfylde de allerede eksisterende ledige studiepladser uden for storbyerne. Samtidig skal der dog mere end blot tilstrækkeligt mange studerende til, for at aftalen om flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark lykkes i bredere forstand.

Få søger en uddannelse uden for de fire store uddannelsesbyer blandt dem, der bliver optaget på universitetsbacheloruddannelser i storbyerne.

- Kun 5 pct. af de studerende – svarende til knap 1.400 studerende – der blev optaget på en universitetsbacheloruddannelse i storbyerne, havde også søgt en videregående uddannelse uden for de fire store uddannelsesbyer. Blandt dem er der meget få, der har søgt en universitetsuddannelse, formentlig primært grundet de få muligheder, der eksisterer uden for storbyerne i dag. Antallet af berørte studiepladser er i aftalen op til ca. 2.800 på universitetsområdet.
- 44 pct. af de 1.400 studerende, altså ca. 600 studerende, der blev optaget på et universitet i de fire store uddannelsesbyer, men som også har søgt en uddannelse uden for, havde søgt en professionsbacheloruddannelse uden for storbyerne. Der er altså samlet set omkring 2 pct. af de studerende, der er blevet optaget på universiteterne i de fire store uddannelsesbyer, der også har søgt en professionsuddannelse uden for storbyerne.

03

Implikationer

Implikationer

Vær opmærksom på om de studerende, der har vist interesse for at studere uden for storbyerne, rent faktisk påbegynder, og om de fuldfører.

- På professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne er der en anseelig gruppe studerende, som i dag bliver optaget i de fire store uddannelsesbyer, men som også søger den samme uddannelse uden for de fire store uddannelsesbyer. Hvis vi ser på antallet af optagne på disse uddannelses typer i storbyerne, der søger både i og uden for byerne, er dette umiddelbart større end det planlagte maksimale antal pladser, der vil blive udflyttet via den politiske aftale. Men dog ikke nok til også at fylde de ledige pladser, der allerede eksisterer uden for de fire store uddannelsesbyer.
- Alligevel kan den politiske aftale om rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark medføre, at færre vil gennemføre en videregående uddannelse i fremtiden, da det må forventes, at flere bliver optaget på en lavere prioritet i deres ansøgning.
- For det første ved vi, at der er færre studerende, der rent faktisk starter på den uddannelse, som de bliver optaget på, jo lavere prioritet uddannelsen havde for de studerende. Fx er det 81 pct. af de optagne, der starter på deres førsteprioritet, mens tilsvarende andel er på 66 pct. for studerende optaget på deres tredjeprioritet.
- For det andet er frafaldet også typisk større blandt studerende optaget på en uddannelse med lavere prioritet. Vi har tidligere vist, at studerende, der ikke kom ind på deres førsteprioritet, alt andet lige har et større frafald inden for fem år på mindst 9 procentpoint (DEA, 2021b).
- Samlet set peger det i retning af, at færre studerende rent faktisk vil påbegynde deres uddannelse, hvis de bliver optaget på en lavere prioritet end i dag. Og de, der starter på en lavere prioritet, end de tilsvarende studerende gør i dag, vil samtidig også falde fra i højere grad.

Boks: Illustration af hvordan optag på lavere rangerende prioriteter kan føre til færre unge med en videregående uddannelse

Blandt ansøgere, der blev optaget på deres førsteprioritet i 2019, bliver 81 pct. også registreret som at starte på den pågældende uddannelse. Samtidig ved vi fra tidligere årgange, at frafaldet blandt studerende, der studerer på deres førsteprioritet, ligger på 32 pct. efter fem år. Dvs. at hvis 100 studerende er optaget på deres førsteprioritet, vil vi forvente, at ca. $100 \times 81 \text{ pct.}$ (andel der rent faktisk starter) $\times 68 \text{ pct.}$ (andel, der er færdige eller stadig i gang efter fem år) = 55 studerende stadig vil være i gang eller færdige med deres videregående uddannelse efter fem år.

Hvis vi bruger denne tilgang for studerende optaget på hhv. deres første-, anden- og tredjeprioritet, får vi ud fra erfaringer fra tidligere årgange:

- Førsteprioritet: $100 \text{ studerende} \times 81 \text{ pct.} \times 68 \text{ pct.} = 55 \text{ studerende færdige eller i gang efter fem år}$
- Andenprioritet: $100 \text{ studerende} \times 72 \text{ pct.} \times 59 \text{ pct.} = 42 \text{ studerende færdige eller i gang efter fem år}$
- Tredjeprioritet: $100 \text{ studerende} \times 66 \text{ pct.} \times 56 \text{ pct.} = 37 \text{ studerende færdige eller i gang efter fem år}$

Så hvis flere unge bliver optaget på en lavere prioritet, end de gør i dag, kan det altså føre, at færre unge afslutter en videregående uddannelse, da færre af dem vil starte, samtidig med at flere af de resterende vil falde fra.

Implementer trinvist, særligt på universitetsområdet, og monitorer og korriger efter behov.

- Når få af de optagne på universitetsbacheloruddannelserne i de største byer også søger den samme uddannelse uden for storbyerne, og da det langt fra er alle, som påbegynder og fuldfører uddannelsen, ser det altså ikke ud til, at der i dag er studerende til de studiepladser, der maksimalt er lagt op til, skal udflyttes på universitetsområdet. Der er dog den usikkerhed, at søgemønstret også

afspejler den nuværende udbudsstruktur, og derfor er det vanskeligt at sige, hvorvidt det nuværende søgemønster skyldes, at ansøgere til universitetsuddannelserne har en præference for storbyerne eller for at læse netop en universitetsuddannelse. Det kan tale for at bruge tiden frem til 2030 på en trinvis implementering.

- Med en uændret søgeadfærd vil der altså være færre, som vil påbegynde en universitetsuddannelse i fremtiden. I det udflytningen kommer, netop som konsekvenserne af den ledighedsbaserede dimensionering viser sig, er det et åbent spørgsmål, hvad det vil betyde for muligheden for at imødekomme efterspørgslen efter universitetskandidater. Det vil være relevant at følge.
- Samtidig kan vi se, at en del af dem, der i dag bliver optaget på en universitetsuddannelse i storbyerne, men som også har søgt en uddannelse uden for, søger professionsbacheloruddannelser, hvorfor der i fremtiden med færre studiepladser i storbyerne kan ske en bevægelse fra universiteterne mod professionshøjskolerne. I det hele taget er det et åbent spørgsmål, om udflytningen af bestemte uddannelsestyper vil medføre en omfordeling mellem erhvervsakademi-, professionsbachelor og universitetsbacheloruddannelserne. En forskydning mellem uddannelsestyperne er ikke en målsætning i aftalen, og det vil være relevant at følge udviklingen over de kommende år.
- Med de store usikkerheder, der følger af udflytningen – og særligt på universitetsområdet – bør den politiske målsætning om en reduktion på op til 10 pct. af studiepladserne i storbyerne blive implementeret med tålmodighed, så de studiesøgende har tid til at tilpasse deres søgeadfærd til det ændrede udbud. Set ud fra det nuværende søgemønster vil flere søge uddannelse forgæves. Hvis ikke de studerende tilpasser deres søgning til det ændrede uddannelsesudbud, vil en gruppe påbegynde uddannelse senere – eller slet ikke. Det er samfundsøkonomisk dyrt. En trinvis implementering vil give mulighed for at følge de mulige konsekvenser af det ændrede uddannelsesudbud, så der kan blive korrigeret efter behov.

04

Antallet af studiesøgende, der er åbne for uddannelse uden for de fire store byer

Antallet af studiesøgende, der er åbne for uddannelse uden for de fire store byer

Med den politiske aftale om flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark vil antallet af uddannelsespladser i de fire store uddannelsesbyer (inklusive Roskilde på universitetsområdet) blive reduceret med op til 10 pct. af optaget med udgangspunkt i niveauet for optaget i 2019 ([Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2021b](#)). Mens antallet af uddannelsespladser i det øvrige Danmark vil stige. Nedenstående tabel beror på optaget i 2019, hvor der udelukkende er taget optaget på bacheloruddannelserne med på universitetsområdet.

Tabel 1 // Udvalgte optagetal 2019				
	Optaget i alt (inkl. standby)	Søgt i og uden for de fire store byer (men optaget i en af de fire store byer)	Optaget de fire store byer (inkl. standby)	Potentielt antal studiepladser udflyttet fra de fire store byer (10 pct.)
Antal optagne	65.714	6.685	49.978	5.300*

* 10 pct. reduktion på universitetsbachelor- og erhvervsakademiuddannelser samt 1.000 uddannelsespladser på de fire store velfærdsuddannelser og 10 pct. reduktion på de øvrige professionsbacheloruddannelser.

Hvis vi antager, at reduktionen er 10 pct. af de anvendte uddannelsespladser i 2019, og reduktionen indfases samlet, så vil det, som det fremgår af tabel 1, udgøre 5.300 pladser⁵. Heraf skal universiteterne i de fire store uddannelsesbyer reducere med ca. 2.800 pladser (udelukkende bacheloruddannelser⁶), professionsbacheloruddannelserne skal reducere med 1.000 pladser på de fire store velfærdsuddannelser⁷, samt med knap 900 pladser på de øvrige professionsbacheloruddannelser⁸, mens erhvervsakademiuddannelserne skal reducere med ca. 600 pladser.

Såfremt antallet af studiesøgende er på niveau med 2019, så vil reduktionen på 5.300 uddannelsespladser derfor ramme de 49.978, der bliver optaget i de store byer. Spørgsmålet er, om de vil komme ind på en anden uddannelse fremover, når kapaciteten i de fire store byer bliver reduceret. Derfor er det relevant at undersøge, hvor mange af de studerende, der er optaget i en af de fire store byer, som har vist interesse i en uddannelse uden for de fire store byer. Altså undersøge potentialegruppen, da man ellers kan risikere, at færre på en årgang tager en videregående uddannelse i fremtiden.

⁵ Her ser vi udelukkende på erhvervsakademi-, professionsbachelor- og universitetsbacheloruddannelser, selvom kandidatuddannelser også er indbefattet i den politiske aftale.

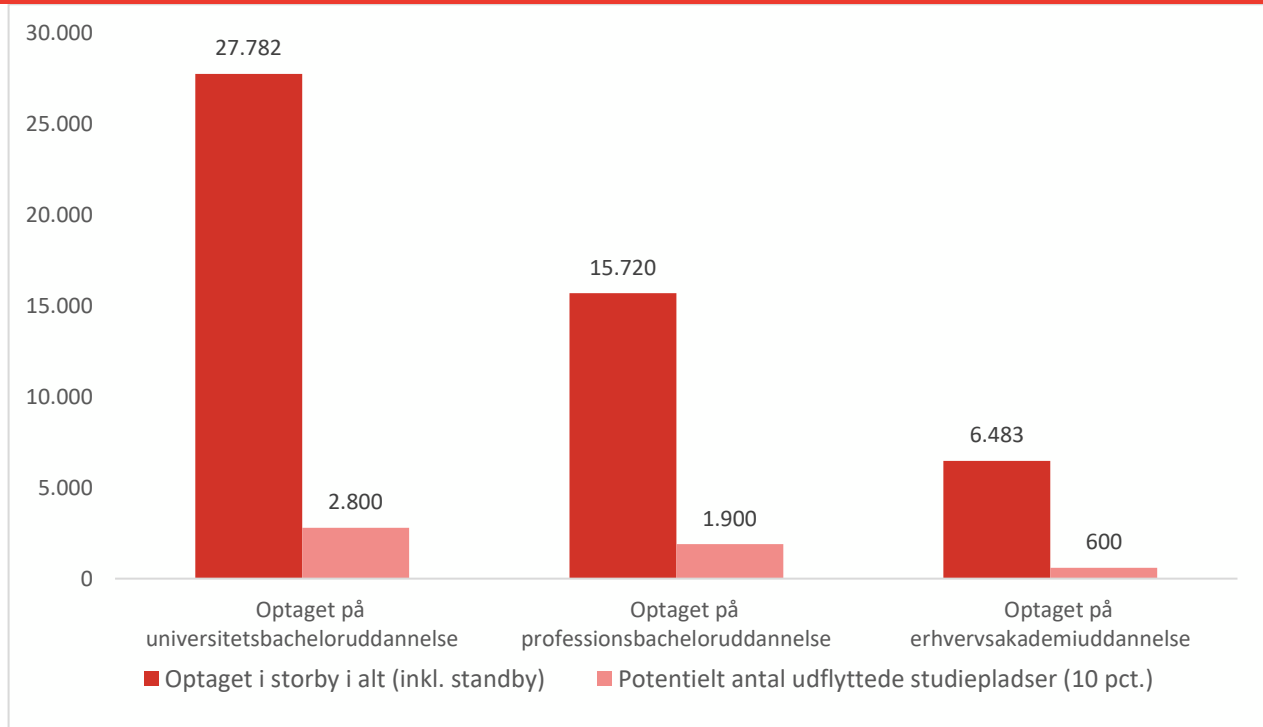
⁶ Reduktionen af uddannelsespladser i de fire store uddannelsesbyer på universitetsområdet indbefatter både bachelor- og kandidatuddannelser. Vi ser udelukkende på bacheloroportaget, da kandidatoptaget ikke indgår i KOT.

⁷ 1.000 yderligere uddannelsespladser oprettes på de fire store velfærdsuddannelser uden for de fire store byer. De indgår ikke i måltallet for professionsbacheloruddannelserne, da vi udelukkende ser på potentielt udflyttede studiepladser i denne analyse.

⁸ Udregnet ved at tage 10 pct. af de ca. 8.735 optagne på øvrige professionsbacheloruddannelse i de fire store uddannelsesbyer.

Hvorvidt de studerende, der søger en uddannelse både i og uden for de fire store byer, reelt er dem, der i fremtiden vil blive ramt af reduktionen af uddannelsespladserne i de fire store uddannelsesbyer, er vanskeligt entydigt at dokumentere. Men når vi undersøger studiesøgendes søgemønstre, søger de, der er i risiko for ikke at komme ind på deres førstprioritet grundet adgangsnit, generelt bredere. Det er en indikation på, at en del af denne gruppe vil blive ramt af reduktionen af uddannelsespladser, da færre uddannelsespladser i storbyerne vil medføre et højere adgangsnit, hvorfor de vil skulle tage deres lavere rangerende studieønsker i brug.

Figur 1 // Hvor mange af studiepladserne bliver maksimalt udflyttet? (2019)

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra KOT

Andelen af studerende, der blev optaget på en uddannelse i en af de fire store uddannelsesbyer, men også søger en uddannelse uden for, varierer på de forskellige uddannelsesstyper i tabel 2. Det gælder 5 pct. af optagne på universitetsbacheloruddannelserne, mens det gælder 24 pct. på både professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne. Hvis vi ser på andelen, der søger den samme uddannelse i og uden for de fire uddannelsesbyer, så er andelen 1 pct. på universitetsbacheloruddannelserne, mens den er ca. 17 pct. på både professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne.

Det er forventeligt, at især andelen af studerende, der har søgt den samme universitetsbacheloruddannelse i og uden for byerne, er meget begrænset, da 90 pct. af udbuddet af universitetsbacheloruddannelser ligger i de fire store byer. Omvendt gælder det samme kun for ca. 50 pct. og under 40 pct. af hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne (DEA, 2021). Samtidig kan vi se, at det er relativt få studerende – omkring en femtedel – på tværs af alle tre uddannelsesstyper, der søger inden for mere end én uddannelsesstype.

Tabel 2 // Andel optaget i en af de fire store uddannelsesbyer, som også har prioriteter i en mindre by

	Optaget på universitetsbacheloruddannelse	Optaget på professionsbacheloruddannelse	Optaget på erhvervsakademiuddannelse
Andel søgt i og uden for storby (kom ind i storby)	5 %	24 %	24 %
Andel søgt samme uddannelse i og uden for storby (kom ind i storby)	1 %	16 %	17 %

Når vi i figur 2 undersøger antallet af studiesøgende, der blev optaget i en af de fire store uddannelsesbyer, men både havde uddannelser i og uden for de fire store byer blandt prioriteterne i deres KOT-ansøgning i 2019, og holder det op imod reduktionen af uddannelsespladser i storbyerne, så viser der sig forskellige billeder alt efter uddannelsestype.

I 2019 blev knap 1.400 studiesøgende optaget på en universitetsbacheloruddannelse i en af de fire store uddannelsesbyer (og Roskilde), mens de samtidig havde en uddannelse uden for de fire store uddannelsesbyer som lavere prioritet i deres ansøgning, jf. figur 2. Gruppen udgør derfor ca. halvdelen af de 10 pct., som målsætningen maksimalt er at udflytte. Der ses ingen forskelle i andelen af studerende, der bliver optaget i storbyerne, som også søger en uddannelse uden for, hvad angår Hovedstaden⁹, Aarhus og Aalborg, mens gruppen i Odense er dobbelt så stor, jf. figur 6 i appendikset¹⁰.

Desuden kan vi se, at 44 pct. af de optagne på universiteterne i de fire store uddannelsesbyer, der også søger en uddannelse uden for, har søgt en professionsbacheloruddannelse uden for storbyerne, jf. figur 3. Det indikerer, at reduktionen af studiepladser på universiteterne i de fire store uddannelsesbyer kan medføre en større søgning mod professionsbacheloruddannelserne uden for de fire store uddannelsesbyer. Man må dog forvente et ændret søgemønster, hvis der bliver udbudt flere universitetsuddannelser uden for de fire store uddannelsesbyer, end tilfældet er i dag.

Den sidste gruppe, vi ser på, er dem, der er optaget i de fire store uddannelsesbyer, men har søgt den samme uddannelse¹¹ uden for storbyerne. Såfremt de ikke i fremtiden kan få en uddannelsesplads i en af de fire store uddannelsesbyer, vil gruppen udelukkende være nødsaget til at gå på kompromis med geografien ift. deres uddannelsesvalg.

Af figur 2 fremgår det, at der blandt universitetsbachelorerne er 230 optagne i de fire store uddannelsesbyer i 2019, der har søgt den samme uddannelse uden for storbyerne. Heraf har ca. to tredjedele søgt

⁹ Inklusive Roskilde.

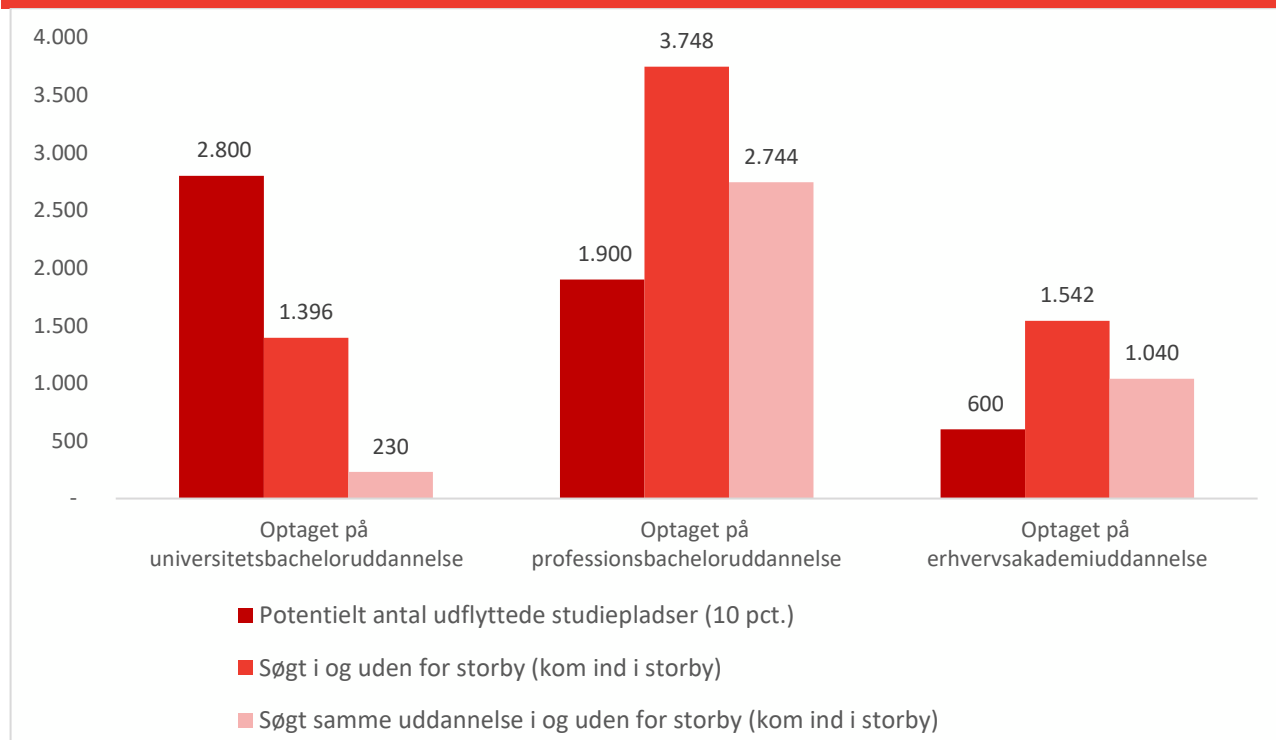
¹⁰ Potentialegruppen udgør 4 pct. for Aarhus og Hovedstaden, 5 pct. for Aalborg og 10 pct. for Odense.

¹¹ Samme uddannelse indebærer samme uddannelseskode i Danmarks Statistik.

uddannelser, hvor der er ledige pladser i dag¹². De relativt få studerende er bl.a. et udtryk for, at der i dag ikke er et stort udbud af universitetsbacheloruddannelser uden for de fire store uddannelsesbyer.

Figur 2 // Hvor mange af dem, der er optaget på en uddannelse i en storby, har også søgt en uddannelse uden for storbyerne? (2019)

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra KOT

På professionsbacheloruddannelserne og erhvervsakademiuddannelserne skal der reduceres med op til hhv. ca. 1.900 og 600 studiepladser i de fire store uddannelsesbyer, jf. figur 2. De optog i 2019 hver især hhv. 3.700 og 1.500 studerende i storbyerne, der også havde søgt en uddannelse beliggende uden for de fire store uddannelsesbyer. Grupperne af studerende på de to uddannelsestyper, der i dag bliver optaget i de største byer, men også har søgt en uddannelse uden for de fire store uddannelsesbyer, er derfor omtrent dobbelt så stor for begge uddannelsestyper, som antallet af uddannelsespladser, der maksimalt bliver udflyttet. Andelen af optagne i storbyerne, der også har søgt en uddannelse uden for, varierer ikke meget sammenholdt med byernes samlede optag. Gruppen er relativt set størst i Odense og mindst i Aarhus for både professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne¹³. På professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne søger denne gruppe overordnet de samme uddannelsestyper uden for storbyerne, jf. figur 3.

Antallet af optagne studerende i de fire store uddannelsesbyer, som har søgt den *samme* uddannelse uden for storbyerne, er godt 2.700 og 1.000 på hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne. For

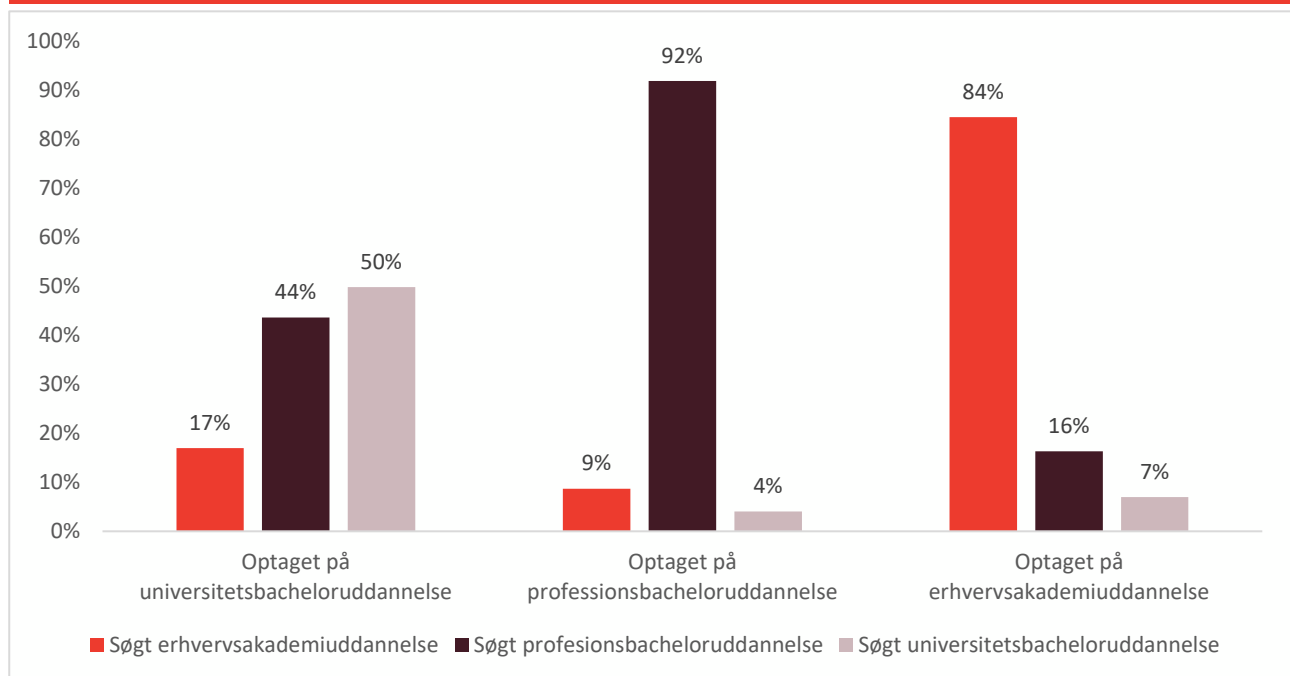
¹² 149 ud af 230. Uddannelser med ledige pladser er defineret ud fra uddannelser med fuldt optag.

¹³ Potentialegruppen optaget på professionsbacheloruddannelserne udgør 21 pct. for Aarhus, 23 pct. for Hovedstaden, 26 pct. for Aalborg og 29 pct. for Odense, mens potentialegruppen udgør 22 pct. for Aarhus, 24 pct. for Hovedstaden, 24 pct. for Aalborg og 27 pct. for Odense på erhvervsakademiuddannelserne.

både professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne er antallet af optagne studerende i de fire store uddannelsesbyer, der søger den samme uddannelse uden for, ca. halvanden gang så stor som antallet af studiepladser, der maksimalt skal udflyttes. Knap 40 og 50 pct. af denne gruppe studerende på hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne har søgt uddannelser med ledige pladser¹⁴.

Der er forskelle i andelen af studerende, der bliver optaget i storbyerne, som også søger den samme uddannelse uden for, når vi holder det op mod byernes samlede optag på professionsbacheloruddannelserne. I Aarhus og Hovedstaden udgør gruppen hhv. ca. 15 og 17 pct., mens den udgør ca. 20 og 22 pct. i hhv. Aalborg og Odense, jf. figur 7 i appendiks. Der er mindre forskelle i gruppens størrelse på erhvervsakademiuddannelserne, hvor den udgør 15 pct. i Aarhus, ca. 16 pct. i Hovedstaden og Aalborg samt 19 pct. i Odense, jf. figur 7 i appendiks.

Figur 3 // Hvilke uddannelsestyper søger de, der optages i de fire store uddannelsesbyer, uden for storbyerne? (2019)

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra KOT

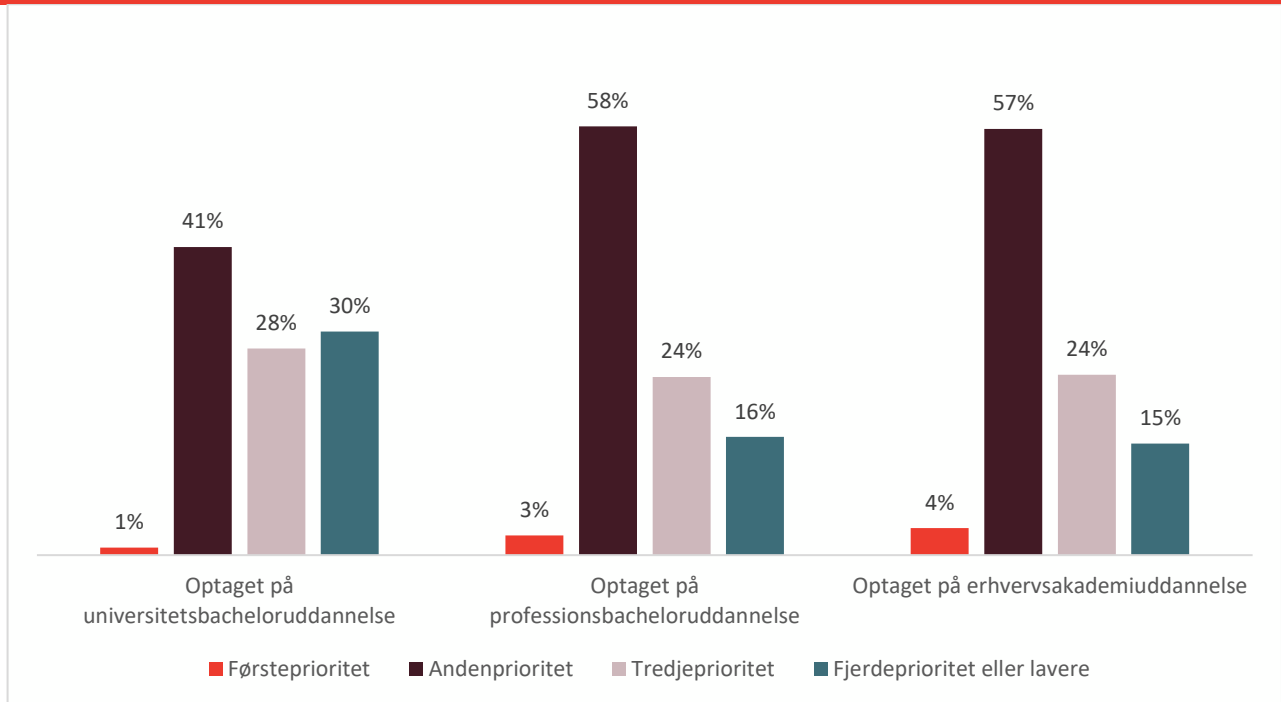
Anm.: [Tekst]

58 pct. af de studiesøgende, som er optaget på en universitetsbacheloruddannelse i en af de fire store uddannelsesbyer, men som også har søgt den *samme* uddannelse uden for, har uddannelsen uden for storbyerne som tredjeprioritet eller lavere, jf. figur 4. Hvis studerende bliver tilbudt optag på en lavere uddannelsesprioritet, kan det medføre hhv. at færre takker ja til uddannelsen og en øget frafaldsrisiko for dem, der påbegynder uddannelsen, jf. faktaboks 1 og 2. Ca. 15 procentpoint færre af de studiesøgende, der bliver tilbudt deres tredjeprioritet fremfor deres førsteprioritet, vil påbegynde uddannelsen. Desuden vil studerende, der er

¹⁴ Svarer til ca. 1.000 studerende på professionsbacheloruddannelserne og ca. 500 studerende erhvervsakademiuddannelserne.

optaget på tredjeprioriteten fremfor førsteprioriteten, have ca. 12 procentpoint større frafaldsrisiko (fem år efter optag).

Figur 4 // Hvor højt er uddannelsen uden for byen blevet prioriteret blandt optagne i storbyerne, der har søgt samme uddannelse uden for storbyerne?

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra KOT.

Faktaboks 1 // Andel, der har påbegyndt en uddannelse, fordelt på den prioritet, personen bliver tilbudt optagelse på i 2019 (pct.)¹⁵

	Årgang 2019
Førsteprioritet	81 pct.
Andenprioritet	72 pct.
Tredjeprioritet	66 pct.
Fjerdeprioritet	61 pct.

¹⁵ Flere ansøgere, der bliver optaget på universitetsbacheloruddannelserne, påbegynder uddannelsen, uanset hvilken prioritet de kommer ind på, mens færrest ansøgere, der bliver optaget på erhvervsakademiuddannelserne, påbegynder uddannelsen, uanset hvilken prioritet de kommer ind på.

Billedet er lidt anderledes på hhv. professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne, hvor 58 pct. har *samme* uddannelse uden for de fire store byer som en *andenprioritet*. Altså højere rangeret end, hvad tilfældet var på universiteterne. Hvis de følger det generelle mønster, vil 9 pct. færre af de studiesøgende i denne gruppe påbegynde uddannelsen end blandt dem, der bliver optaget på deres førsteprioritet. For dem, der bliver optaget og påbegynder uddannelsen, vil det alt andet lige medføre en øget frafaldssandsynlighed på 9 procentpoint inden for de første fem år, sammenlignet med hvis de var blevet optaget på deres førsteprioritet.

Femteprioritet eller lavere	58 pct.
------------------------------------	---------

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra KOT og Danmarks Statistik

Det fremgår også af figur 4, at der er mellem ca. 1 og 4 pct. på tværs af uddannelsestyperne, der har søgt uddannelsen uden for de fire store uddannelsesbyer som førsteprioritet, men er kommet ind i storbyen. Når uddannelsespladser flytter ud af de fire store uddannelsesbyer, vil uddannelseskapaaciteten blive øget, hvorfor gruppen måske i fremtiden vil komme ind her. Gruppen udgør et meget begrænset antal, hvorfor de ikke bliver behandlet særskilt.

Faktaboks 2 // Frafald (målt hhv. ét og fem år efter at årgang 2018 og 2014 påbegynder uddannelse) fordelt på den prioritet, personen er optaget på (pct.)

	Årgang 2018	Årgang 2014
Førsteprioritet	17	32
Andenprioritet	24	41
Tredjeprioritet	26	44
Fjerdeprioritet	29	50
Femteprioritet eller lavere	39	54

Kilde: [DEA, 2021b](#).

I det følgende ser vi på de videregående uddannelser, der bliver udbudt i og uden for de fire store uddannelsesbyer, hvor flest studerende i dag bliver optaget i storbyerne. Dette kan give en indikation på, hvilke uddannelser der i dag har studerende, der bliver optaget i en af de fire store uddannelsesbyer, men også har søgt uden for.

I og med at ca. 90 pct. af alle universitetsuddannelsesudbud i dag findes i de fire store uddannelsesbyer, er der relativt få universitetsbacheloruddannelser, der både udbydes i og uden for de fire store uddannelsesbyer. Blandt de universitetsbacheloruddannelser, der findes både i og uden for storbyerne, hvor flest studerende bliver optaget i en af de fire store uddannelsesbyer, er de største uddannelser HA almen erhvervsøkonomi, economics and business administration, design og international virksomhedskommunikation, jf. tabel 3¹⁶.

¹⁶ Uddannelser med et optag på under 50 studerende er sorteret fra.

På den største af universitetsuddannelserne, HA almen, har 8 pct. af de optagne i en af de større byer også søgt samme uddannelse uden for (fx i Slagelse, Esbjerg eller Herning). Til sammenligning har mere end hver fjerde optaget på designuddannelsen på Det Kongelige Akademi i København også søgt ind på Designskolen Kolding. Næsten hver femte optaget på economics and business administration i en af de fire store byer har også søgt uddannelsen uden for de fire store byer.

Tabel 3 // Top-4 blandt universitetsbacheloruddannelser med størst optag, som bliver udbudt i og uden for de fire største uddannelsesbyer (2019)

	Antal optaget i en af de fire store byer	Heraf: søgt samme uddannelse uden for en af de fire store byer
HA almen erhvervsøkonomi	1.986	8%
International virksomheds-kommunikation, engelsk	295	7%
Economics and business administration	222	17%
Design	78	26%

I tabel 4 oplystes de ti professionsbacheloruddannelser, der udbydes i og uden for storbyerne, hvor flest studerende er optaget i de fire store uddannelsesbyer i 2019. Listen toppes af de største uddannelser som pædagog, sygeplejerske, folkeskolelærer og socialrådgiver. På disse fire uddannelser er der over 2.000 optagne studerende i de fire store uddannelsesbyer, som også har søgt uddannelsen uden for storbyerne.

Godt 40 pct. af de optagne på sygeplejerskeuddannelsen i de fire store uddannelsesbyer har søgt samme uddannelse uden for. Mens omkring 30 pct. af de optagne på pædagoguddannelsen og socialrådgiveruddannelsen i de fire store uddannelsesbyer har søgt samme uddannelse uden for. Blandt de optagne på læreruddannelsen i de fire store uddannelsesbyer er det knap 20 pct., der har søgt læreruddannelsen i en mindre by.

Modsat ser det ud for de optagne i fire store uddannelsesbyer på uddannelserne finans og maskinmester, hvor hhv. 4 og 8 pct. også har søgt uddannelserne uden for storbyerne.

Tabel 4 // Top-10 blandt professionsbacheloruddannelser med størst optag, som bliver udbudt i og uden for de fire største byer (2019)

	Antal optaget i en af de fire store byer	Heraf: søgt samme uddannelse uden for en af de fire store byer
Pædagog	2.194	30 %
Sygeplejerske	1.778	42 %
Folkeskolelærer	1.668	18 %
Socialrådgiver	1.345	28 %
Finans	700	4 %
Fysioterapi	660	31 %
Bygningskonstruktør	630	11 %
Ergoterapi	434	12 %

Offentlig administration	361	9 %
Maskinmester	343	8 %
Bioanalytiker	327	13 %
Architectural technology and construction management	261	20 %
Jordemoder	178	29 %

Når vi retter blikket mod de ti erhvervsakademiuddannelser, der udbydes i og uden for storbyerne, hvor flest studerende optages i de fire store uddannelsesbyer, ligger store uddannelser som markedsføringsøkonom, finansøkonom, serviceøkonom og datamatiker i top. På disse fire uddannelser er der over 500 optagne studerende i de fire store uddannelsesbyer, som også har uddannelsen uden for storbyerne på en lavere prioritet i deres ansøgning.

Relativt få blandt de tre største erhvervsakademiuddannelser i de store byer har søgt samme uddannelse uden for. Under 20 pct. af de optagne på markedsførings-, finans- og serviceøkonomuddannelserne i de store uddannelsesbyer har også søgt samme uddannelse uden for. Omvendt gælder det for de optagne på marketing manager og computer science i de fire store uddannelsesbyer, hvor ca. 40 pct. af de optagne har søgt samme uddannelse uden for en af de fire store uddannelsesbyer.

Tabel 5 // Top-10 blandt erhvervsakademiuddannelser med størst optag, som bliver udbudt i og uden for de fire største byer

	Antal optaget i en af de fire store byer	Heraf: søgt samme uddannelse uden for en af de fire store byer
Markedsføringsøkonom	1.034	14 %
Finansøkonom	867	18 %
Serviceøkonom	606	13 %
Datamatiker	450	30 %
Multimediedesigner	400	13 %
Marketing management	301	42 %
Service, hospitality and tourism management	253	36 %
Laborant	206	23 %
Multimedia design	133	32 %

05

Litteratur

Litteratur

Danmark Akkrediteringsinstitution (2021). *Er det træls at være lillesøster?* <https://akkr.dk/publikationer/er-det-traels-at-vaere-lillesoster-fordele-og-kvalitetsudfordringer-i-forbindelse-med-uddannelser-pa-sma-campusser/>

DEA (2021). *Et Uddannelsesdanmark i balance?:* [Et Uddannelsesdanmark i balance? – DEA](#)

DEA (2021b). *Unges uddannelsesvalg til videregående uddannelse:* [Unges uddannelsesvalg til videregående uddannelse – DEA](#)

Deloitte (2015). *Omkostningsanalyse af de videregående uddannelser:* <https://ufm.dk/publikationer/2015/om-kostningsanalyse-af-de-videregaende-uddannelser>

DR (2021). *CBS lukker seks uddannelser og fjerner 334 studiepladser:* [CBS lukker seks uddannelser og fjerner 334 studiepladser | Seneste nyt | DR](#)

Danmarks Evalueringsinstitut (2021). *Geografiske mønstre i universitetsstuderendes optag og søgning:* [Geografiske mønstre i universitetsstuderendes optag og søgning | EVA](#)

KU (2021). *Udflytningsplan fjerner 1.600 studiepladser i København:* [Udflytningsplan fjerner 1.600 studiepladser i København – Københavns Universitet \(ku.dk\)](#)

Omnibus (2021) *Udflytning: Aarhus Universitet lægger op til at udflytte eller nedlægge 745 studiepladser:* [Udflytning: Aarhus Universitet lægger op til at udflytte eller nedlægge 745 studiepladser \(au.dk\)](#)

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2020). *Minister: Vi skal have et bedre optagelsessystem:* [Minister: Vi skal have et bedre optagelsessystem — Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](#)

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2021). *De overordnede principper for begrænsningen af optag i de største byer:* [De overordnede principper for begrænsning af optag i de største byer \(ufm.dk\)](#)

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2021b). *Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele*

Danmark: [politisk-aftale-om-rammerne-for-flere-og-bedre-uddannelsesmuligheder-i-hele-danmark.pdf \(ufm.dk\)](#)

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2021c). *Optagelsen 2021: Land og by:* [notat-4-land-og-by.pdf \(ufm.dk\)](#)

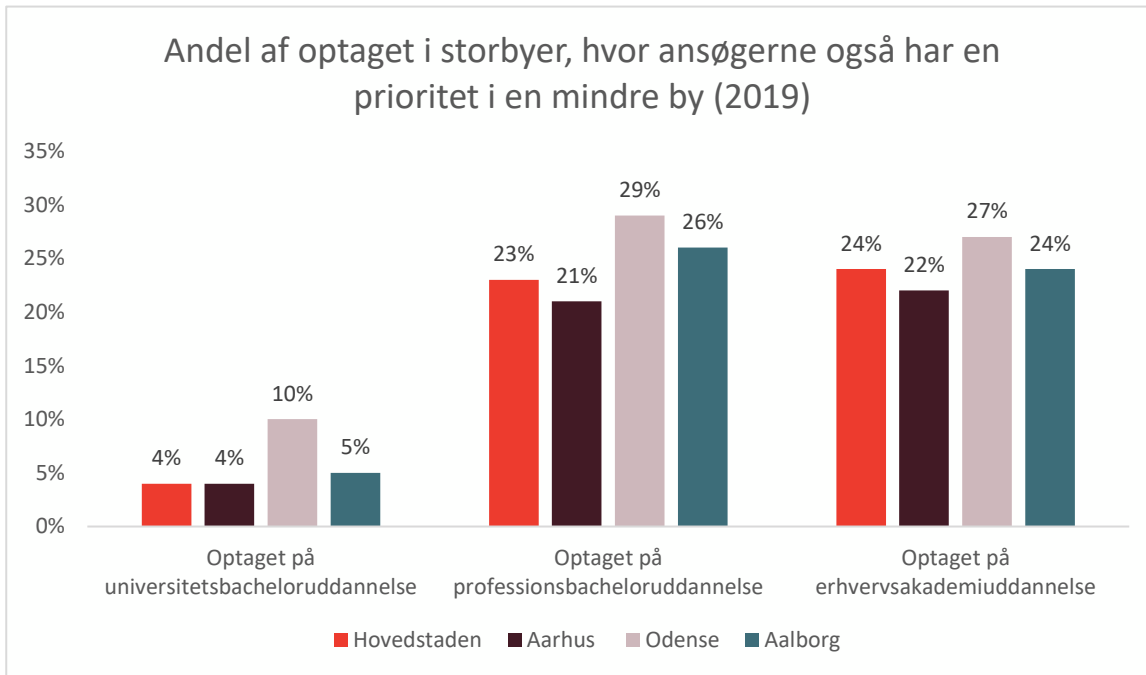

06

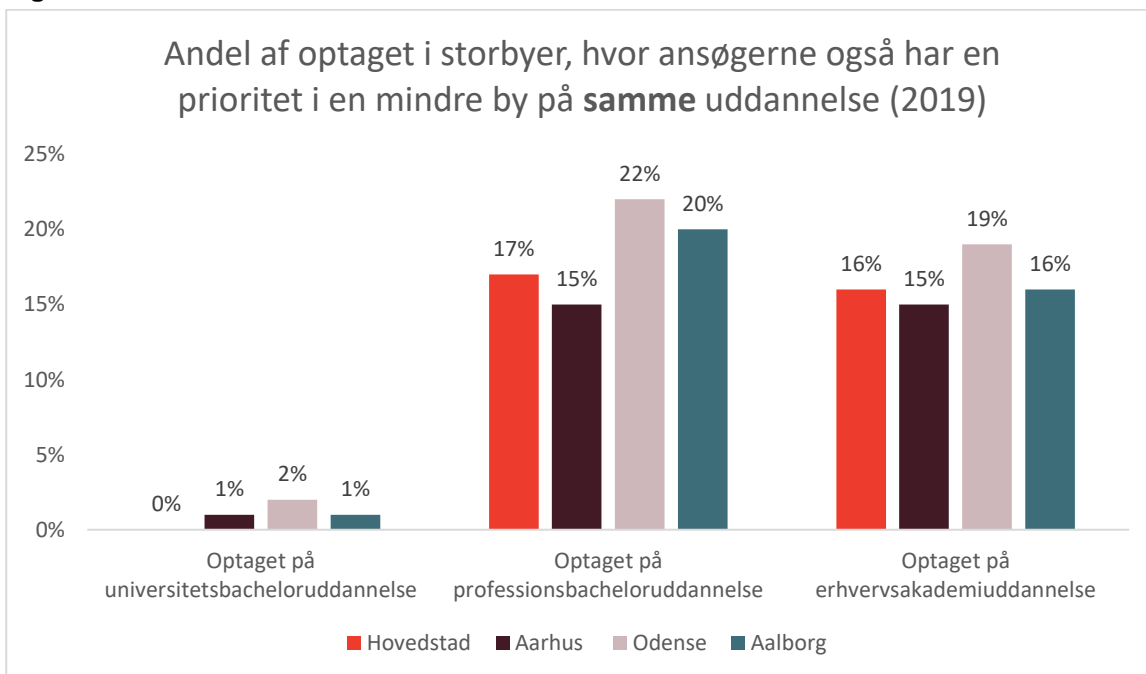
Appendiks

Appendiks

Figur 6

Figur 7

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu